

Maarit Verronen

Sulhanen

Lapinniemen viimeinen saari

BoD

Sulhanen

Maarit Verronen

Sulhanen

Lapinniemen viimeinen saari

BoD Helsinki

© Maarit Verronen 2014

ISBN 978-952-286-932-6

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Sisällys

Prologi 7

Saaren tarina 11

1. Maankohoaminen 11
2. Töölöläisiltä kruunulle, kruunulta kaupungille 15
3. Karttoihin, Venäjälle ja pääkaupunkiin 20
4. Naapurit ja nimeäminen 24
5. Edistystä ja suomennoksia 30
6. Ensimmäiset vuokralaiset ja talo 36
7. Uutta väkeä, uusia suunnitelmia 43
8. Itsenäiseen maahan ja puhelinlangan päähän 48
9. Kesävuokralaisia ja surua 54
10. Vielä yksi kauppias 58
11. Yksinhuoltajaäiti ja levoton elinkeino 61
12. Häätöuhka 66
13. Suuri perhe pienessä talossa 72
14. Vielä vähän rouva Svärdistä ja tyttärestä 79
15. Valokuvaajan vanhuudenkoti 82

- 16. Sulhasen sota 88
- 17. Evakkoja, leskirouvia ja alivuokralaisia 92
- 18. Merimiehen perhe ja harvinaiset sukulaiset 97
- 19. Rautatieläisen perhe – ja olympiavoittaja 103
- 20. Monenlaisia naapureita 108
- 21. Länsiväylän varjoon 113
- 22. Vieraanvarainen talo 118
- 23. Saariparatiisi – ja muutama varjopuoli 124
- 24. Viimeinen yksityisomistaja, ja byrokratiaa 131
- 25. Viimeiset vuokralaiset 136
- 26. Epävirallinen asutus ja näyttävä loppu 141
- 27. Uusi aika 146

Epilogi 152

Kuvat 153

Kuvalähteet 161

Lähteet 162

Kiitokset 168

Prologi

Ei ollut tarkoitus kiintyä tähän saareen, mutta minkäs teet. Pienissä saarissa ja niiden vähäpätöisissäkin rakennuksissa on jotain omituisen kiehtovaa.

Näin pikkusaaren ensimmäisen kerran 1990-luvun puolimaissa. En merkinnyt asiaa muistiin enkä ryhtynyt ottamaan paikasta selvää. En oikein edes tiennyt missä olin, kun silmiini osui bussin ikkunasta pikkuruinen saari, jossa oli saaren kokoon nähden suhteettoman suuri vanha puutalo. Olin matkalla Helsingistä Espooseen ystävän luokse enkä tuntenut kumpaakaan kaupunkia kovin hyvin. Olin vastikään muuttanut.

Kotiuduin Helsinkiin, liityin Talviuimarienkerhoon ja aloin käydä Ouritsaaressa kylmillä pulahduksilla. Matkalla uintipaikalle pitkin meren ja hautausmaan välistä kevyenliikenteenväylää katselin lahden yli kohti savupiippuja ja teollisuusrakennuksia, joista

kaikki eivät enää olleet alkuperäisessä käytössä. Rakennusten editse kulki vilkasliikenteinen tie, jonka alapuolella oli muutamia tiheitä puurykelmiä ja sitten meri. Asiaa sen enempää miettimättä oletin, että puurykelmät sijaitsivat kukin omalla niemellään.

Mutta ne eivät sijaitsse, vaan yksi niistä on saarella. Ja sitä vilkasta tietä pitkin ajoi se bussi, jossa istuin kun näin paikan ensimmäisen kerran.

Kului runsaat viisitoista vuotta. Näin tv-dokumentin ihmisistä, jotka hassutellakseen, taiteillakseen, osoittaakseen mieltä, ansaitakseen rahaa tai aivan vain silkkaa kajahtaneisuuttaan olivat julistaneet jonkin paikan ikiomaksi valtiokseen. Ohjelman innoittamana aloin miettiä, minkä osan Helsinkiä julistaisin omakseni, jos olisin mikrovaltiotaiteilija tai kahjo tai jos tulisi jokin muu hyvä syy.

Ajattelin heti, että alueen pitäisi olla pieni ja niukasti hyödynnetty, jottei tulisi liikaa kiistoja. Selväräjaisuus miellytti, ja hyvät liikenneyhteydet. Hetken päähkäiltyäni päätin tehdä kompromissin kahden viimeksi mainitun vaatimuksen välillä: halusin saaren läheltä jotain metroasemaa.

Kun en myöskään halunnut nakertaa luonnonsuojelualuetta valtioni tarpeisiin, jäljelle jäi vain yksi saari, jonka sitten tajusin kohdanneeni aiemminkin. Se oli lähempänä omaa lähimetroasemaansa, Ruoholahtea, kuin mikään muu omaansa.

Mikrovaltiohöpsöttely unohtui. Mutta kävelin uuteen suosikkisaareeni jäätä pitkin ja otin muutamia

valokuvia. Tein muitakin selvittelyjä, perusteellisempia ja innokkaampia kuin vielä huomasinkaan.

Pidin sitten taukoa, oli muuta tekemistä. Keskellä tuota niin sanottua taukoa, kun saariasia koko ajan muhi mielenpohjalla, luin Helsingin Sanomista, että kaupunkitoimitus etsii Helsingin keskeisintä huussia. Kaivoin kartan esiin ja mittasin pikkusaarella näkemäni ja kuvaamani huussin etäisyyden rautatieasemasta. Tulos oli 1910 metriä.

Lähetin tiedon ja kuvan toimitukseen. Sain siihen vastauksen ja soittopyynnön; toimittaja uteli vielä yksityiskohtia.

Pikkusaaren pömpeli esiteltiin lehtijutussa lyhyesti, vaikkei se kaikkein keskeisin huussi ollutkaan. Huussikuvaani ei julkaistu, mutta lähettelin sitä tutuille ja arvuuttelin sijaintia – jota kukaan ei keksinyt, vaikka Hietaniemen hautausmaan muuri näkyi taustalla.

Lehtijutun ja viestittelyn myötä tulin tavallaan sitoutuneeksi pieneen saareen. Eikä se enää jättänyt rauhaan. Se tuntui liittyvän vähän kaikkeen, ja siihen liittyi arvoituksia. Miksi sillä oli niin hassu nimi? Entä talo, joka oli kuin suomalaisten unelmien klišeevarastosta reväisty: puurakenteinen, meren rannalla, omalla saarella ja keskellä kaupunkia? Joku sen rakensi, jotkut siinä asuivat, ja sitten tapahtui jotakin, sillä enää saarella ei ollut taloa. Mitä saarella ja sen ympärillä oli aikojen kuluessa puuhattu, mil-

laisia ihmisiä siellä oli asunut, ja mitä siellä nyt oli tekeillä?

Lukuisat kysymykset odottivat vastausta. Noin lähellä Helsingin keskustaa ei voinut, ei saanut olla saarta, josta ei mitään tiedetty.

Helsingin Ruoholahdessa, Länsiväylän vierellä, Lapinlahden entisen sairaalan, Hietaniemen hautausmaan ja Salmisaaren voimalan naapurissa on pieni saari, Sulhanen. Saarella oli 1900-luvulla talo, joka sitten katosi.

Tämä kirja kertoo Sulhasen tarinan myöhäiskeskialta nykypäivään.

Saaren luona on kalastettu, metsästetty ja keräilty; siellä on vietetty kauppiaiden huvilaelämää, ja asukkaina on ollut salakuljettajia, tunnettu valokuvaaja, entisiä loikkareita ja monenlaista työväkeä, joutoväkeäkin. Nyt Sulhanen on kaikkien kaupunkilaisten yhteistä lähivirkistysaluetta.

Kannen kuva: Kimmo Pälikkö

www.kp-art.fi ; postikortti nro 561

julkaistu Kuurojen liiton korttisarjassa 1990

